

művészeti események; *d*) az illető korba, miljőbe való beleélést elősegíti a finom történeti és esztétikai érzéssel összeválogatott képanyag (280 ábra): tájképek, művészeti alkotások, kéziratok faksimiléi stb., amelyeket a szerző a szokványos képek mellőzésével híres múzeumok klasszikus műalkotásaiból szemelt ki és látott el magyarázó szöveggel.

Könyvünk anyaga a Kr. e. III. századtól a Kr. u. VI. századig terjed és 43 fejezetben mutatja be az időrendben következő kimagasló alakokat tárgyi tagolásban (vallás, tudomány, bölcelet, pszichológia, politika stb.) és mintaszerű technikai elrendezésben: élén vezérszókkal jelezve a négyféle (!) szedésben következő anyagot, amelyet a végén összefoglal és kétféle irodalmi utalással (*Editions, Etudes*) egészít ki. Hasznos függelékek: A latin irodalom főbb eseményeinek szinkronisztikus táblázata párhuzamosan a történeti eseményekkel és a görög irodalommal (373—82. l.). Névmutató. A szövegben előforduló latin műszók betűrendes lajstroma.

Ezt a szép könyvet, amely a legújabb tudományos kutatások eredményeit is felöleli, melegen ajánljuk a kartársak figyelmébe. kf

Franz Kemény: *Erziehung und Unterricht in Ungarn nach dem Weltkrieg.* (Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft. 1933. 396—408. l.) Különlenyomat, 13 l.

A szerzőnek egyik nagy érdeme, hogy a multban is, a jelenben is nagy szorgalommal és tudással tájékoztatta s tájékoztatja közoktatásunk és pedagógiánk kérdéseiről a külföldet. Ma jól tudjuk, hogy az ilyen munkásság nemcsak a szakkörök elismerésére és hálájára tarthat számot, hanem hazafias érdem is egyúttal. Keménynek a világháborúval járó kulturális veszteségeink felsorolásával megkezdett összefoglalása élesen megvilágítja a hazai, de még inkább a külföldi olvasó szemei előtt azt az értékes, nagyszabású kultúrpolitikát, mely közoktatásügyünket újjáteremtette, egyszersmind azt a megalapozott meggyőződést kelti, hogy a magyar sors jobbrafordulásának mélyesége a művelődési fundamentuma. A szerző szerkesztőképességének érdeme, hogy erre a végső eredményre a tények logikájával, közoktatásügyünknek és intézményeinek bemutatásával vezet el. A cikk, mint rövid és alapos összefoglalás, az 1930. év statisztikai adataival a magyar olvasónak is hasznára szolgál. *Balassa Brunó.*

Új magyar könyvek és füzetek.

Kornis Gyula: *Az államférfi. A politikai lélek vizsgálata. I—II. kötet.* Bp. 1933. Franklin-Társulat. (Lex. 8-r., 306 + 332 l.) — Ára 20 pengő.

Pauler Akos: *Bevezetés a filozófiába.* Harmadik, javított és bővített kiadás. (Tudományos Gyűjtemény.) A Danubia kiadása. Évszám nélkül. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (Lex. 8-r., 272 l.)

A Magyar Paedagogia negyven évfolyamának (1892—1931) Tartalom- és Névmutatója. Összeállította dr. Tettamanti Béla és dr. Márer Erzsébet. (A M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai Intézetéből.) A Magyar Tudományos Akadémia és a M. Kir. Ferenc József-Tudományegyetem Barátainak Egyesülete támogatásával. Szeged, 1933. Első Kecskeméti Hírlapkiadó és Nyomda Rt. (N. 8-r., XII + 292 l.)

Magyar igazság. A magyar ifjúság az ezeréves határokért. Szerkesztették: **Albrecht István, Ekamp Nándor, Jovicza I. Sándor.** Bp. 1933. A Magyar Tanítók Otthona kiadása. (N. 8-r., 40 l.) — Ára 40 fillér.

Boda István: A zseni lélektanához. (A Magyar Psychologiai Társaság Közleményei. 5. szám.) Különlenyomat a Magyar Psychologiai Szemle V. évfolyamából. Bp. 1932. Kiadja a Magyar Psychologiai Társaság. Főbizományos: Lőrincz Ernő könyvkiadóvállalata. Bp. VIII., Üllői-út 18. (N. 8-r., 82 l.) — Ára 3 pengő.

Hajdu János: Eötvös József báró első minisztersége (1848). Bp. 1933. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. (N. 8-r., VIII + 284 l.)

A cselekvés iskolája. A szegedi állami polgári iskolai tanárképző főiskola gyakorló iskolájának mintatanításai. (Kiadványsorozat.) Az áll. gyakorló polg. fiú- és leányiskola tanári testületének közreműködésével szerkeszti **Kratofil Dezső.** 1. szám. 1933 április. (N. 8-r., 40 l. és VI rajzmelléklet.) — 2. szám. 1933 május. (N. 8-r., 56 l.) Szeged, Prometheus-nyomda. — Az 1. szám ára 1 pengő 80 fillér.

Molnár Antal: A gyermek és a zene. Hogyan neveljük zenére a gyermeket? (Népszerű Zenefüzetek. Szerkeszti *Molnár Antal.* 1. sz.) Bp., 1933. Somló Béla kiadása. (N. 8-r., 32 l.) — Ára 1 pengő.

Dr. Olay Ferenc: Magyarország a külföldi tankönyvekben. (Adalékok a tankönyvek nemzetközi revíziójához.) Bp., 1933. A Magyar Nemzeti Szövetség kiadása. (N. 8-r. 184 + XII l., 1 kép- és térképmelléklet.) — Ára füzve 3, kötve 5 pengő.

Párkányi Aranka: Ertekezések a pszichológia és pedagógia köréből. Bp., 1933. A szerző kiadása. Bethánia-nyomda. (N. 8-r., 96 l.)

Dr. Serényi Antal: A Tanügyi Jogforrások Gyűjteménye. 1. szám: **Az iskoláztatási köteleesség teljesítése.** (Az 1921: XXX. t.-c. magyarázata.) Pécs, 1930. Dunántúl. (N. 8-r., 120 l.) — 2. szám: **Iskolaállítás és fenntartás belterületen.** (Az 1868: XXXVIII. t.-c. magyarázata.) Pécs, 1931. Dunántúl. (N. 8-r., 120 l.) — 3. szám: **A tanítók illetményügyei és adói.** Pécs, 1931. Dunántúl. (N. 8-r., 120 l.) — 4. szám: **A tanítók jogviszonya.** Pécs, 1933. Dunántúl. (N. 8-r., 116 l.) — Áruk külön-külön 2 pengő 50 fillér, együtt 8 pengő. Csak a szerzőnél kaphatók (kir. s.-tanfelügyelő, Kaposvár, Fő-u. 21.).

Beszélő számok. Szerkeszti **dr. Zentay Dezső.** I. Magyarország és a nagyvilág. Bp., 1933. A Franklin-Társulat nyomdája. Kiadja dr. Hoffman Dezső. (16-r., 112 l.) — Ára 1 pengő 20 fillér.

Érettségi vizsgálati utasítás a fiú- és leányközépiskolák és a leánykollégiumok számára. Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1931 január 10-én és május 1-én kelt rendeletével. Kiegészítve az azóta megjelent rendeletekkel. Jövähagyva a 28.601/1933. VKM. sz. rendelettel. Bp. 1933. Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (16-r., 32 l.) — Ara 90 fillér.

VEGYES.

A morálpedagógia válsága. Ez az újszerű elnevezés e század elején került forgalomba és a kezdeményezők fogalommeghatározása szerint korunk erkölcsi hanyatlásának ellensúlyozásaként az olyan erkölcsi nevelést jelentette, amely az egyén belső erkölcsi erejének ébrentartásával és segítségével lehetővé teszi az egyén tervszerű beillesztését a társadalom erkölcsi rendjébe és ezzel emeli a nagyobb tömegek erkölcsi szintjét. Ez az angol részről kiindult mozgalom csakhamar igen népszerű lett, valamennyi művelt államban (nálunk is) élénk visszhangot keltett és több nemzetközi kongresszusban (London 1908 stb.) nyilatkozott meg. Ezekben neves tudósok, kultúrpolitikusok stb. tartottak idevágó előadásokat, amelyek összegyűjtve vaskos kötetekben jelentek meg. A felmerült szétágazó nézetek (vallásoktatás vagy csak erkölcsi oktatás) miatt egyhangú határozatoktól lehetőleg eltekintettek. Az idők folyamán azonban mindjobban kiderült, hogy ezeknek a jóhiszemű eszményi törekvéseknek alig volt valamelyes gyakorlati eredményük, sőt az időközben kitört világháború azt látszott bizonyítani, hogy az erkölcsi szintáj világszerte hanyatlóban van. Immár a mozgalom vezetői is tudatára ébredtek ennek és új utakon, új eszközökkel igyekeznek alátámasztani a mozgalmat. Erre enged következtetni a morálpedagógiai kongresszusok végrehajtó bizottságának Piaget elnöklésével a genfi nemzetközi nevelésügyi hivatalban decemberben tartott értekezlete, amelyen többek hozzászólása után megállapították, hogy a mozgalom iránt főleg az idősebbek érdeklődnek, a fiatal nemzedék ellenben távortartja magát. A mozgalom fenntartásának és jövőjének érdekében tehát szükséges a kongresszusok jellegének megváltoztatása a tárgyalandó tételek gondos kiszemelése útján. Így elsősorban az eddigi morálpedagógiai tanításokat az iskolai önkormányzattal, a cserkészettel és hasonló intézményekkel kellene helyettesíteni. (Ezek a tényezők manapság amúgy is a pedagógiai törekvések középpontjában állnak.) A végrehajtó bizottság ezután az 1934-ben rendezendő kongresszus előkészítésével foglalkozott, amelyet Petersen meghívására Jenában vagy Weimarban, esetleg a lengyel kormány meghívására Varsóban fognak megtartani. E kongresszus napirendjének megállapításánál mellőzték a történelem tanítását, amellyel ezidőszereint külön bizottság különben is behatóan foglalkozik, és egyetlen tárgyal „Az erkölcsi válság és a polgári jogok”¹ című tételt tüzték ki, amelyet három napon rendre

¹ A hozzánk küldött angol körlevél három nyelvű fogalmazása értelmileg nem fedi egymást: *The Moral Crisis and Citizenship*. — *La Vie morale et les morales politiques*. — *Politik und Moral*. Mindhárom egybevetéséből eredéként a *politikai nevelés* súlyos problémája bontakozik ki, amely pedig meglehetősen messze esik a morálpedagógiától.